

Erasmus+ Program - Bécs

2022.05.25-2022.05.28.

Beszámoló

Bodor Anikó múzeumi gyűjtemény- és raktárkezelő

A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum gyűjteményi osztálya pár hónappal ezelőtt felvetett egy olyan ötletet, hogy az önfejlesztés és a csapatépítés jegyében minél több résztvevővel szervezzünk egy utat az Erasmus+ pályázat keretein belül Bécs múzeumaiba. Ezen kezdeményezésre nagy lelkesedéssel meg is kezdődött a program szervezése, amire végül heten jelentkeztek.

Szakmai kirándulásunk 2022.05.25-én 8:40-kor vette kezdetét a Keleti-pályaudvaron. Fél 12 körül érkezünk meg Bécsbe, ahol a csomagok lepakolása után első utunk a Museum für Angewandte Kunst-ba (Iparművészeti Múzeumba) vezetett. Itt Anne Rossberg kurátor tartott nekünk tárlatvezetést angol nyelven a múzeum néhány állandó- és időszaki kiállításában (von der Sammlung Metall und Wiener Werkstätte). Megtekintettük a különböző korok, korszakok jellegzetes bútorait, textíliáit, porcelán-, üveg- és fémtárgyait, valamint építő jellegű beszélgetést folytattunk a kiállítások koncepciójáról, rendezésének mikéntjéről.

Második napunk szintén tartalmasan telt a nagyvárosban. A délelőttöt a Weltmuseumban töltöttük, ahol önállóan jártuk be a múzeum tárlatait. Lélegzetelállító a világ minden tájáról származó kincseket, néprajzi-, páncél- és hangszergyűjteményt láthattunk. 14:30-kor Németh Nóra muzeológussal megkezdtük utunkat Badenbe, a Puppen- und Spielzeugmuseum-ba (játékmúzeum). Az egyemeletes kis házikóban elhelyezett gyűjtemény rengeteg ismerős gyártmányt, egyben új ismeretet tartogatott számunkra a hangulatos kisvárosban.

Pénteken folytatódott a nagy múzeumlátogatások sora. Aznap a Technisches Múzeum Foodprints című kiállításában tartott nekünk érdekesítő tárlatvezetést Sophie Gerber kurátor. A hatalmas múzeum változatos technikatörténeti gyűjteményének (többek között különböző járművek, műszaki eszközök, hangszerek) megtekintése és a rengeteg interaktív elem kipróbálása kitöltötte számomra azt a napot. Az intézmény időszaki kiállításai olyan izgalmas, elgondolkodtató témákat taglalnak, mint a táplálkozás, a mesterséges intelligencia vagy az energiafelhasználás. Újabb élményekkel, ötletekkel feltöltődve léptem ki este az épületből.

Az utazás utolsó napján mindenki választott egy - az érdeklődési körének megfelelő muzeális intézményt, amely a bőség zavarában nem volt éppen egyszerű döntés. Jómagam a Globe Museum (Földgömbmúzeum) mellett döntöttem. A néhány teremből álló kiállítás annál több egyedülálló darabot – különböző típusú föld- és éggömböt – foglalt magába. Zárásképpen a munkatársakkal megtekintettük még a Stephansplatz nagy történelmi jelentőséggel bíró üzleteit, kávéházait, cukrászdáit – mely során természetesen a kóstoló sem maradhatott el. Ezen élményekkel gazdagodva indultunk vissza Budapestre 17:42 perckor a nagy bécsi pályaudvarról. Hazafelé zakatolva összegeztük magunkban a látottakat, a megannyi új tapasztalatot, hogy ezek által mi is új ötleteket gyártsunk és ezeket saját magunk és intézményünk fejlődésének szolgálatába állíthassuk.

Hogy számomra mit is foglalnak magukba az utóbb említett dolgok?

Meglepő felfedezés volt számomra, hogy Bécs minden múzeumában a különböző tematikájú állandó- és időszaki kiállításokat egybenyitották. Ennek előnyeit és hátrányait egyaránt tapasztaltam, hiszen egyik kiállítás átvezetett a másikba, betekintést nyújtott valamilyen módon (még ha nem is ajtón keresztül, de üveglakkal elválasztva) a következő kiállításba, felkeltette az érdeklődést, továbblendítette a látogatót. Azonban ezek a sokszor több ponton egybenyitott kiállítások azt eredményezték, hogy az épületek igazi labirintussá váltak, a kiállítások néha túlságosan is egybeolvadtak.

Nagyon tetszett, hogy a hatalmas, akár egy egész emeletet megtöltő kiállításokban játszottak az elrendezéssel, a fényviszonyokkal, a színekkel, így a változatos termeknek köszönhetően a látogató véletlenül sem érezhette monotonnak a hosszú kiállítást. Egyes múzeumokban a kiállítások tervezésekor akár kortárs művészeket vonnak be a látványterv kialakításánál.

Állományvédelmi szempontból példaértékű volt számomra, hogy a különböző termekben kiemelten figyeltek arra, hogy a műtárgyak épsége, hiánytalan fennmaradása érdekében azoknak megfelelő környezetet (hőmérsékletet, páratartalmat, fényviszonyokat) biztosítsanak. Ez a látogatók számára talán nem mindig komfortos, hiszen az üvegajtókkal elválasztott, akár egymás után következő termekben a műtárgyak igényeinek megfelelően sokszor nagyon különbözőek voltak az értékek, amelyeket megfelelően elhelyezett klímaberendezésekkel szabályoztak, tartottak stabil értéken és ezeket adatrögzítő, digitális kijelzővel rendelkező mérőműszerekkel ellenőrizték.

Rendkívül ötletes, eddig nem látott kiállításmódokkal és intallációs megoldásokkal is találkoztam az egyes intézményekben. Például a folyosó két oldalán elhelyezett székeket paraván mögé tették és hátulról megvilágították, ezáltal először a műtárgyak árnyképe tárult a látogatók elé. Máshol fából készült, állítható műkezek tartották a tárgyakat/lapozták a könyveket/gépeltek az írógépen. A világ kávéfogyasztását szemléltető diagram óriási kávéscsészében volt elhelyezve, a pamutfelhasználás százalékos értékei pedig egymásra halmozott, összehajtogatott pólókra voltak nyomtatva. Egy Ford autómódellet óriási hegedűtokban mutattak be. Tartóállványokon elhelyezve szemben álltak egymással a modern kor sapkái és egy indián tollas fejdísz. Nagyon látványosak voltak a fényreklámként vonuló/felvillanó, illetve kivetített, rendszeresen előtűnő, váltakozó feliratok, idézetek. A gőzmozdony működését és haladását úgy szemléltették, hogy egy falra rajzolt grafikára kivetítették a jármű belsejében zajló folyamatokat és a tájat. A Foodprints kiállításban a tablókat, tárgyakat sokszor edényekben (fazekakban, tányérokban) vagy bútorokban (hűtőkben) helyezték el; a különböző ételek, italok okozta foltokat nyomtatott-hímzett terítőn szemléltették. A kifeszített "cápa színóra" gazdagon rögzített tárgyak szintén nagyon látványos vitrinberendezést tettek lehetővé.

Természetesen ezekben a múzeumokban is előfordultak a takarékosabb installációs megoldások. Ilyenek voltak a raklapok, illetve az összekötözött rongyok, színes textíliák, ruhaneműk posztamensként történő alkalmazása. A Foodprints című kiállításban nagy, színesre festett fémrácsokból hozták létre a tartóelemeket, melyeket több helyen különböző tárgyakkal (pl. kartondobozokkal, csomagolóanyagokkal) töltöttek ki. A MAK-ban festetlen fadestékből hozták létre tartóállványokat, folyosókat, az egyik állandó kiállításban, az üvegre filctollal írták rá a szövegeket. Ezek a megoldások véleményem szerint egyáltalán nem rontották a kiállítás színvonalát, adott témában, helyen tökéletesen beilleszthető.

Megítélésem szerint több múzeum kiállításában egyes műtárgyak nem voltak megfelelően elkerítve, védve a látogatók behatásaival szemben, azonban meglepő módon ennek ellenére egyáltalán nem éreztek készletet arra, hogy hozzányúljanak a tárgyakkhoz. Úgy gondolom, hogy ez a biztonsági személyzet jelenléte mellett jelentős mértékben tudható be annak, hogy mérhetetlenül sok interaktív elem, berendezés, tapintható, kipróbálható tárgy volt kihelyezve a kiállításokhoz kapcsolódóan, így ez az inger bőven kielégítette kíváncsiságukat. Az Iparművészeti Múzeum állandó kiállításában például a szabadon álló bútorok mellett elhelyeztek kipróbálható másolatokat, illetve az előtérben egy óriási kanapéra ülhettek/mászhattak fel az érdeklődők. A Technisches Museumban pedig kialakítottak egy techLAB nevű műhelyrészt is, ahol kipróbálhatóak a különböző technológiai eszközök (pl. 3D nyomtatók, lézervágók, számítógépes programozás). A testhőterképes selfie-zés szintén különösen felkeltette a járókelők érdeklődését.

A múzeumi dolgozóknak nap mint nap sok időt kell azzal eltölteniük, hogy visszaállítsanak egyes múzeumpedagógiai játékokat kirakható formába. Erre nagyon találékony megoldásként egy olyan példát láttam a Foodprints kiállításban, hogy például a memóriajáték/kirakó rúdra fűzött, fordítható táblácskát

nem pontosan középen fúrták át, hanem kicsit eltolva az egyik oldala felé, így azok a súlyból eredően rögtön visszafordultak eredeti állásukba.

Számomra nagyon szimpatikus interaktív elem az is, hogy több kiállításban lehet gyűjteni adott témára épülő ismeretterjesztő kártyákat/képeslapokat/füzeteket a különböző kiállítóterekben, az összegyűjtött sorozatot pedig elviheti a látogató emlékébe, ilyen módon is megőrizve az élményt. A Foodprints kiállításban kóstolási lehetőség is volt - a jövő alternatíváit taglalták a táplálkozás tekintetében, így a kiállításhoz kapcsolódóan lehetett többek között piritott, ízesített kukacokat, tücsköket és kukacos csokit kóstolni, ami szintén egyedülálló hangulatot, maradandó élményt teremtett. A mi intézményünk állandó kiállításának Közértjéhez hasonlóan itt is bevásárlókosarat ragadhattak magukhoz a látogatók, azonban amíg nálunk műanyag élelmiszertermékeket pakolhatnak bele, addig a Technisches Museumban kicsit modernebb változatban oldották meg a bevásárlást - egy bevásárlólista (műanyag kártya) segítségével az egyes állomásokon választhattak az árucikkek közül és digitális képernyőn jelent meg ezt követően a témával kapcsolatos információ. Szintén egy nagyon modern interaktív lehetőség, hogy a gyerekek virtuális valóság szemüveggel élhették át a repülés élményét egy speciális gépre ráhatalva, kezüket „szárnyakba” dugva.

Mindezen utazás során megalkotott tapasztalatok, ötletek felsorolása után összegzésként és végkövetkeztetésként azt tudom levonni, hogy - mint minden szakmában - a múzeumi világban is hihetetlenül fontos az, hogy nem csak a saját munkatársainkkal, de más hazai és külföldi muzeális, kulturális intézményekben dolgozó kollégákkal is folyamatosan törekedjünk az együttműködésre, szorgalmazzuk a közös ötletelést, tudás- és tapasztalatomegosztást, hiszen ezzel gyarapodhatunk és fejlődhetünk mindannyian.

Fotódokumentáció

